

EINDVERSLAG VOORLICHTINGSPROJECT 'ALS IK HAAR WAS'

februari 2005 t/m december 2006

Het voorlichtingsproject van Stichting Kezban is ondersteund door het

en de

Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden
van het Ministerie van Justitie

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Bespreekbaar maken van huiselijk geweld werpt vruchten af.	
Opzet van het project	4
Blik op het plan waaruit een implementatietraject voor een voorlichtingsmethodiek gerealiseerd moet worden.	
Voorlichters	5
Stichting Kezban heeft een team van twaalf voorlichters. De totstandkoming van het team, hun training en intervisiebijeenkomsten.	
Bijeenkomsten	7
Een kleine 70 bijeenkomsten met een bereik van meer dan 650 vrouwen en mannen.	
Trainingen	11
In het eerste projectjaar zijn drie trainingen georganiseerd voor externe organisaties. De kosten van de training bleken te hoog voor de grootste doelgroep. Een terugblik en evaluatie.	
Subprojecten	12
Bespreken van afgesloten, lopende en aankomende subprojecten. Waar vinden ze plaats en wat houden ze in?	
Regionale bijeenkomsten	16
De methodiek sluit aan bij de behoeften van het werkveld. Toch moet meer aandacht gericht blijven op de nazorg en overdragen van actuele informatie over bijvoorbeeld de afhankelijke verblijfsvergunning.	
Evaluatie voorlichtingsmethodiek	17
De film is een uitstekend middel om discussie over huiselijk geweld op gang te brengen, wel wordt uitleg over de hulpmogelijkheden voor slachtoffer én dader gemist	
Financiën	25
Tweemaal een subsidie van het Oranje Fonds van €75.000 en eenmaal van DCIM van €20.900,- hebben het project draaiende gehouden.	
Het vervolg in 2007	26
De leerpunten uit de afgelopen twee projectjaren en wensen en behoeften uit het werkveld, zijn verwoord in een vervolgplan voor 2007. Een kort overzicht.	
Conclusie	28
Het implementatietraject is naar tevredenheid verlopen, maar wanneer ben je klaar?	
Bijlagen	
1. Vacature freelance voorlichter	29
2. Evaluatieformulier methodiek	31
3. Persbericht 2 ^o projectjaar	34
4. Artikelen	35

INLEIDING

“Waar je man je slaat, zullen bloemen bloeien.”

Voorlichting is een preventief middel, maar hoe preventief moet je te werk gaan om huiselijk geweld te voorkómen. Standaard voorlichting voor ouders, op basisscholen, kinderdagverblijven, sportclubs, kerken, moskeeën?

Stichting Kezban heeft bij oprichting niet de voorlichting als uitgangspunt genomen om huiselijk geweld te voorkomen, maar wel om het bespreekbaar maken. Veel vrouwen en mannen die via Stichting Kezban een voorlichting volgen, hebben vaak al een of meerdere vormen van geweld meegemaakt. In de bijeenkomst ligt de focus op bewustwording. Wat is huiselijk geweld? Bij deze vraag komt nog vaak het antwoord: ‘slaan’.

In de film ‘Als ik háár was’ komen naast de fysieke mishandeling, juist ook vormen van geestelijke mishandeling voor, zoals onderdrukking en isolatie.

Door te praten over de thema’s uit de film en de gevoelens die de deelnemers daarbij hebben, wordt bewustwording tot stand gebracht.

De voorlichters van Stichting Kezban hebben de kracht gemerkt van voorlichting in eigen taal, op een laagdrempelige manier en een vertrouwde plaats. Na een moeizame start in 2005 om daadwerkelijk voorlichtingen te realiseren, is op dit moment een heus sneeuwbaaleffect aan de gang. Door positieve verhalen van deelnemers worden nieuwe groepen aangedragen en raken andere buurthuizen, vader- en moedercentra geïnteresseerd.

Het is natuurlijk geweldig dat in dit project meer dan 650 vrouwen en mannen zijn bereikt, maar het is natuurlijk maar het topje van de spreekwoordelijke ijsberg.

Eind dit jaar stopt het voorlichtingsproject in haar huidige vorm, maar Stichting Kezban wil zeker doorgaan met het geven van voorlichting. Op de slotconferentie van het project op 13 november staat de vraag dan ook centraal hoe voorlichting gecontinueerd kan worden en niet ten onder gaat bij het einde van een project. Samen met andere (lokale) zelforganisaties, instellingen en subsidiegevers hoopt Stichting Kezban hierover te kunnen brainstormen.

Een project staat nooit op zichzelf. Stichting Kezban is haar subsidiegevers, het Oranje Fonds en DCIM, dankbaar voor de financiële investering, waardoor het project van de grond kon komen. Daarnaast is het samenwerkingsverband met TransAct onmisbaar gebleken. De coördinatoren zijn hier gevoed met actuele kennis en deskundigheid. Ook de praktische kanten, zoals het gebruik van de faciliteiten, en de warme band met collega’s heeft inzet en enthousiasme alleen maar groter gemaakt.

Dit eindverslag is een overzicht van de resultaten van de afgelopen projectjaren 2005/2006. Dat het een inspiratie mag zijn voor de toekomst en een motivatie om door te gaan met het bespreekbaar maken van huiselijk geweld!

November 2006

OPZET VAN HET PROJECT

Na het presenteren van de voorlichtingsmethodiek 'Als ik háár was' in 2004 startte in februari 2005 het implementatietraject. Twee coördinatoren werden aangetrokken om de methodiek te verspreiden binnen Turkse en Marokkaanse organisaties; respectievelijk voor 24 en 8 uur per week. Een van de coördinatoren is van half september 2005 tot half januari 2006 vervangen wegens zwangerschapsverlof.

In het opgestelde projectplan werden de volgende doelen uiteengezet:

1. Primair: Het werven van 10 freelance voorlichters, waarvan 5 van Marokkaanse en 5 van Turkse afkomst. Deze voorlichters gaan op freelance basis voor Stichting Kezban werken.
Secundair: 62 voorlichters uit externe organisaties de training laten volgen om de film binnen eigen achterban te begeleiden.
2. Het organiseren van trainingen voor de voorlichters als genoemd in doel 1. De trainingen worden (afhankelijk van het aantal deelnemers) gegeven door 2 trainers van TransAct en 2 bestuursleden van Stichting Kezban.
3. Het zoeken en benaderen van organisaties voor het uitzetten van de film.
4. Het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten.
5. Promoten van het eigen voorlichtingsmateriaal.
6. Contact met 'Praten doet geen Pijn'.
7. Verslaglegging en evaluatie.

De resultaten van de meeste doelen worden kenbaar gemaakt in dit eindverslag. Doelen 6 en 7 zijn minder zichtbaar. Het contact met 'Praten doet geen Pijn' bestond voor de bestuursleden van Stichting Kezban uit deelname en input geven aan het gelijknamige forum. De coördinatoren zijn via de projectleider op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen binnen het project en aanwezig geweest op de conferentie in april 2005. Gedurende het eerste projectjaar is per kwartaal een resultatenverslag gemaakt. Ook zijn verslagen gemaakt voor de subsidiegevers en een jaarverslag. Aan het begin van het tweede projectjaar is een werkplan geschreven en nu dus een eindverslag. Tevens zijn onder meer notulen gemaakt van overleggen tussen de coördinatoren, het bestuur en TransAct, gesprekken met externe relaties en intervisiebijeenkomsten met de voorlichters.

Aangezien het project helemaal uit het niets opgezet moest worden en de resultaten pas in het najaar 2005 enigszins zichtbaar werden, is halverwege het eerste jaar opnieuw subsidie aangevraagd bij het Oranje Fonds. Ditmaal om een tweede projectjaar te financieren. De belangrijkste motivatie hiervoor was om de net opgebouwde contacten, kennis en ingangen naar de Turkse en Marokkaanse gemeenschap niet te verliezen, maar een stevige fundering te geven voor de langere termijn.

Grote speerpunten in het werkplan voor 2006 waren de intensivering van de subprojecten, intervisiebijeenkomsten en trainingsmogelijkheden voor de voorlichters en het organiseren van de slotconferentie. Met name de subprojecten vormden een basis om voorlichting op lokaal niveau blijvend te continueren. Naast dit alles bleef het accent uiteraard op de voorlichtingsbijeenkomsten liggen. Het organiseren van de bijeenkomsten werd steeds minder een taak van de coördinatoren door het groeiende netwerk én enthousiasme van de voorlichters.

VOORLICHTERS

In februari 2005 werd een vacature uitschreven om voorlichters te werven, die met de methodiek 'Als ik háár was' bijeenkomsten zouden gaan begeleiden. In de vacature werden een aantal voorwaarden aan de kandidaten gesteld:

"Je bent van Turkse of Marokkaanse afkomst en je hebt affiniteit met het werk van Stichting Kezban. Dit betekent dat je weet hoe moeilijk, maar ook hoe belangrijk het is om het taboe rondom huiselijk geweld te doorbreken en het bespreekbaar te maken.

Daarom wil je graag op freelance basis als voorlichter voor deze stichting werken.

Je hebt ervaring met het geven van voorlichting of presentaties, je beschikt over kennis over de problematiek, je kunt signalen van actueel geweld herkennen en discussies in goede banen leiden.

Jouw goede eigenschappen zijn onder meer dat je goed kunt luisteren, geduld en invoelingsvermogen hebt, open, assertief en zelfverzekerd bent.

Tevens ben je bereid om in april twee trainingdagen te volgen en dit jaar minstens twee voorlichtingsbijeenkomsten te begeleiden."

Van de bijna 40 potentieel geschikte sollicitanten zijn met 19 kandidaten gesprekken gevoerd. In overleg met het bestuur zijn uiteindelijk 12 voorlichters geselecteerd, waarvan 6 van Turkse en 6 van Marokkaanse afkomst. Dit zijn twee voorlichters meer dan oorspronkelijk was gepland. De keuze hiervoor werd voornamelijk gebaseerd op de uitstekend ogende kwaliteiten van de aspirant voorlichters.

In 2005 bestond het team uit 10 vrouwelijke en 2 mannelijke (Turkse) voorlichters. In 2006 heeft een mannelijke Marokkaanse voorlichter het team versterkt. De reden dat dit pas in 2006 gebeurde, is dat Stichting Kezban binnen de sollicitatieperiode nauwelijks aanmeldingen had gekregen van mannelijke Marokkaanse voorlichters.

Stichting Kezban heeft een overeenkomst van wederzijdse afspraken met de voorlichters, waarin onder meer is opgenomen dat tweemaal in het projectjaar een beroep gedaan mag worden op de voorlichters om een bijeenkomst te begeleiden. Deze begeleiding houdt in dat de voorlichters de bijeenkomst voorbereiden, uitvoeren en evalueren. Ze krijgen hiervoor een vrijwilligersvergoeding aangeboden. 4 van de 12 voorlichters hebben een zelfstandigheidverklaring. Zij kunnen daardoor meer opdrachten aannemen en direct betaald worden door de aanvrager. Stichting Kezban fungeert in die gevallen enkel als makelaar.

Gedurende het project hebben de voorlichters inzet, initiatief en motivatie getoond. Zij zijn de drijvende kracht achter het succes van de bijeenkomsten. Hun inzet is bewonderswaardig en Stichting Kezban is met recht trots haar voorlichters!

Training en deskundigheidsbevordering

Alle voorlichters hebben de training 'Bespreekbaar maken van huiselijk geweld binnen Turkse en Marokkaanse mannen- en vrouwengroepen' gevolgd (zie ook hoofdstuk 'Trainingen').

Ter aanvulling op de training is op 26 mei een extra trainingsavond georganiseerd met praktijkoefeningen.

In april 2006 hebben 3 voorlichters de training 'De Ontbrekende Schakel' gevolgd bij TransAct. Deze training is gericht op de allochtone man en huiselijk geweld.

Om op de hoogte te blijven van de huidige ontwikkelingen op het gebied van huiselijk geweld, ontvangen de voorlichters onder andere de digitale nieuwsbrief van huiselijkgeweld.nl. Tevens krijgen ze artikelen, krantenberichten en actueel nieuws via de coördinator.

Halverwege 2006 is de coördinator onder de voorlichters gaan peilen of er behoefte is aan meer deskundigheidsbevordering. Deze behoefte verschilt. Een deel van de voorlichters zit

al zo lang in het 'voorlichtervak', dat ze via hun eigen professie voldoende training hebben gekregen om de bijeenkomsten voor Stichting Kezban te begeleiden. Een ander deel van de voorlichters heeft vooral behoefte aan training op persoonlijk vlak: waar trek ik als voorlichter mijn grenzen, hoe verwerk ik heftige emoties en hoe ga ik om met 'lastige' deelnemers. Wegens de drukte in het najaar, worden nu de mogelijkheden bezien om een dergelijke training in het begin van 2007 aan te bieden. Bijna alle voorlichters staan positief tegenover een training waarin andere methodieken dan de eigen voorlichtingsmethodiek worden uitgelegd en meer informatie wordt verstrekt over andere culturen. Meer kennis hierover bevordert de mogelijkheden voor de voorlichters om de deelnemers aan een bijeenkomst nog meer op maat voor te lichten.

Intervisie

Gedurende het project zijn 5 intervisiebijeenkomsten georganiseerd. Stichting Kezban vindt het belangrijk haar voorlichters een platform te kunnen bieden om ervaringen met elkaar uit te wisselen. Veel voorlichtingsbijeenkomsten zijn gevuld met heftige emoties en verhalen. De voorlichters hebben de coördinator als eerste aanspreekpunt, maar de behoefte is groot om ook met andere voorlichter hierover te praten.

De intervisiebijeenkomsten worden ook aangegrepen om te werken aan knelpunten, bijpraten van de actualiteiten en het uitnodigen van gasten, die iets kunnen vertellen over huiselijk geweld binnen hun werkgebied.

In september 2005 waren Nurdan Tatoglu (voorzitter Stichting Kezban) en Margreet de Boer (voormalig directeur Clara Wichmann Instituut) te gast. Nurdan Tatoglu vertelde over haar passie voor het werk van Stichting Kezban en haar ervaringen in het geven van voorlichting. Margreet de Boer ging dieper in op de juridische aspecten die spelen rondom huiselijk geweld.

In december waren Marianne Kok (maatschappelijk werker) en Tjitske Zweers (jeugd en zeden) van de politie Utrecht aanwezig. Zij vertelden over de veranderingen die de politie de afgelopen jaren heeft doorgemaakt op het gebied van huiselijk geweld en de samenwerking tussen politie en maatschappelijk werk. Op dit moment is de aanpak van huiselijk geweld een eerste prioriteit bij de politie. Daarvoor wordt onder meer een tweewekelijks overleg met maatschappelijk werk gehouden.

Esma Salama van SIPI (Stichting Interculturele Participatie en Integratie) begeleidde de intervisie in april 2006. Zij legde de focus bij het 'zijn' als voorlichter. Wat zijn je doelen, grenzen en richtlijnen als je een bijeenkomst in stapt en hoe ga je hier mee om? Ook was er tijd om met de voorlichters na te denken over het proces dat de deelnemers meemaken ná een voorlichting. Waar ligt de grens tussen voorlichter en hulpverlener?

De intervisie van september 2006 was een bijzondere bijeenkomst, omdat voorlichters, bestuur en coördinator met elkaar spraken over de toekomst van de voorlichtingen. Een greep uit deze conclusies is terug te vinden in het hoofdstuk 'Vervolg in 2007' op blz. 26.

De intervisiedagen zijn door een meerderheid van de voorlichters bezocht en worden als nuttige ondersteuning in de uitvoering van de voorlichtingsbijeenkomsten gezien.

BIJEENKOMSTEN

De voorlichtingsbijeenkomsten worden op verschillende manieren geïnitieerd. In het begin van het project is vooral de coördinator op zoek gegaan naar mogelijkheden om bijeenkomsten te organiseren. Naar mate de frequentie van de voorlichtingen groter werd, daalde de lobbyactiviteiten van de coördinator. De voorlichters zijn steeds meer in hun eigen netwerk rond gaan kijken of zijn dermate bekend geraakt als voorlichter, dat ze zelf door andere organisaties worden gevraagd. Ook, maar in mindere mate, komen aanvragen voor voorlichting binnen bij de coördinator per mail of telefoon.

Hieronder vindt u een overzicht van de bijeenkomsten die zijn gehouden onder de doelgroep. Op dit moment staan voor november en december nog zeker 8 voorlichtingen in de planning.

Waar	Nationaliteit	Vrouw/man	Aantal	Opmerkingen
Huiskamerbijeenkomst, Utrecht	Turks	Vrouw	9	
Buurthuis De Leeuw, Utrecht	Marokkaans	Vrouw	17	
Vrouwenorganisatie Al Amal, Utrecht	Marokkaans	Vrouw	17	
Jongerencentrum ULU, Utrecht	Turks	Gemengd	25	Imam aanwezig
Stichting Oranje Horizon, Utrecht	Turks	Man	8	2 bijeenkomsten
Buurthuis De Uithoek, Utrecht	Turks	Man	7	2 bijeenkomsten
Buurtcentrum De Pijp, Amsterdam Zuid	Marokkaans	Vrouw	11	
Buurtcentrum Cascade, Amsterdam Zuid	Marokkaans	Vrouw	10	
Vadercentrum Adam, Den Haag	Turks	Man	16	
Stichting Yasmin, Den Haag	Turks	Vrouw	35	+ 30 Turkse parlementariërs
Stichting Yasmin, Den Haag	Marokkaans	Vrouw	24	2 bijeenkomsten
Moedercentrum 'De Koffiepot', Den Haag	Marokkaans	Vrouw	16	
Moskee Ak Semsettin, Beverwijk	Turks	Vrouw	15	
Moskee Diyanet, Haarlem	Turks	Vrouw	25	
GGD, Alkmaar	Turks	Vrouw	18	
Huiskamerbijeenkomst, Amsterdam Noord	Turks	Vrouw	20	2 bijeenkomsten
Arabische Vrouwen Kring, Leiden	Marokkaans	Vrouw	11	gemeenteraads-lid aanwezig
MKC 'De Bloem', Amsterdam Muiderpoort	Turks	Vrouw	15	
Buurthuis 'De Uithoek', Utrecht	Turks	Vrouw	12	
Huiskamerbijeenkomst Leiden	Turks	Vrouw	15	

Buurthuis 'Olympia', Amsterdam Zuid	Marokkaans	Vrouw	13	
Mondriaan College, Den Haag	Gemengd	Gemengd	15	
Mondriaan College, Den Haag	Gemengd	Vrouw	19	
Sultan Ahmet Moskee, Zeist	Turks	Man	15	
AZC Emmen, Drenthe	Gemengd	Vrouw	5	
Multicultureel centrum 'Ontmoeting', Amsterdam	Marokkaans	Vrouw	11	
Moskee Sallam, Amsterdam	Marokkaans	Man	12	huiskamerbijeenkoms
Marokkaanse Ver. 'El Ouhda', Den Haag	Marokkaans + Soedanees	Man	10	2 bijeenkomsten
Moskee Oema, Den Haag	Marokkaans	Man	21	2 bijeenkomsten
Huiskamerbijeenkoms, Oss	Turks	Vrouw	8	
Huiskamerbijeenkoms, Amsterdam Zuid	Turks	Vrouw	13	
Huiskamerbijeenkoms, Leiden	Turks	Vrouw	10	
Buurthuis 'Olympia', Amsterdam Zuid	Marokkaans	Vrouw	10	
Buurthuis 'De Pijp', Amsterdam Zuid	Marokkaans	Vrouw	13	
Vrouwenopvang Utrecht, Utrecht	Gemengd	Vrouw	5	deskundigheidsbevordering
Moskee Sallam, Amsterdam	Marokkaans	Man	9	huiskamerbijeenkoms
Moskee El Islam, Den Haag	Marokkaans	Man	27	2 bijeenkomsten
Moskee El Fath, Den Haag	Marokkaans	Man	24	2 bijeenkomsten
Groep Oudkomers, Amsterdam West	Marokkaans	Vrouw	11	huiskamerbijeenkoms
Moedercentrum 'De Koffiepot', Den Haag	Gemengd	Vrouw	32	6 bijeenkomsten*
Huiskamerbijeenkoms, Amsterdam Zuid	Turks	Vrouw	10	
EXTERN				
Moskee Sultan Ahmet, Almere	Turks	Vrouw	8	georganiseerd door Axion**
Clubhuis, Almere	Marokkaans	Vrouw	8	georganiseerd door Axion
IDEA, Utrecht	Marokkaans	Vrouw	21	4 bijeenkomsten

Totaaloverzicht van aantal bereikte deelnemers

Nationaliteit + man/vrouw	Aantal
Turkse vrouwen	243
Turkse mannen	46
Turkse jongeren	25
Marokkaanse vrouwen	193
Marokkaanse mannen	82
Vrouwen gemengd	61
Mannen en vrouwen gemengd	15
Totaal	665

* De bijeenkomsten in moedercentrum 'De Koffiepot' zijn gehouden in het kader van een pilotproject. Zie ook kopje 'Subprojecten in ontwikkeling' op blz.13.

**Axion, Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling (CMO) in Flevoland, heeft met eigen budget twee voorlichters van Stichting Kezban ingehuurd voor het begeleiden van voorlichting over huiselijk geweld. Axion ondersteunt de provincie, gemeenten, maatschappelijke organisaties en vrijwilligersinitiatieven bij het verbeteren van de sociale infrastructuur en biedt diensten aan vrijwilligersorganisaties, professionele organisaties en overheden, op het brede terrein van welzijn.

Naast de bijeenkomsten gehouden voor de doelgroep, heeft de coördinator voor een aantal organisaties een methodiekpresentatie gegeven. De presentatie bestond voornamelijk uit het bekijken van de film en bespreken van de thema's hieruit. Vaak gaven de organisaties zelf aan met welke vragen of knelpunten ze zaten en op basis daarvan is de presentatie vorm gegeven. De methodiekpresentaties zijn gegeven bij:

- 18 september 2005: Coördinatoren van moedercentra in Zuid-Holland
- 19 april 2006: MJD Groningen
- 17 mei 2006: CIS Hilversum (begeleid door een voorlichter)
- 29 mei 2006: Spirit, Amsterdam (coördinator én voorlichter)
- 8 juni 2006: Stichting GIDS, Utrecht
- 12 oktober 2006: GGD Gooi en Vechtstreek, Bussum

Daarnaast heeft gedurende het project een van de coördinatoren een bijdrage geleverd aan:

- 1 oktober 2005 - Workshop binnen de cursus 'Het geschreven recht'. Een cursus over interpretaties van het geloof in de huidige samenleving en de gevolgen daarvan voor de moslim vrouwen in Nederland. De workshop bestond uit het bekijken van de film en discussie over verschillende thema's rondom huiselijk geweld.
- 6 december 2005 - Congres aanpak huiselijk geweld in stadsdeel Bos en Lommer (Amsterdam). De coördinator was betrokken bij de opzet van het congres en Nurdan Tatoglu heeft daar, namens Stichting Kezban, een workshop gegeven.
- 31 oktober 2006 - Ondertekening van het buurtconvenant 'Laak is tegen huiselijk geweld'. Een initiatief van de bewoners in de wijk Laakkwartier van Den Haag om met alle organisaties, buurthuizen en scholen huiselijk geweld in hun wijk te stoppen. Stichting Kezban kreeg een informatietafel toegezegd en de coördinator nam deel aan het panel.

De voorlichtingsbijeenkomsten worden positief geëvalueerd. Veel deelnemers willen graag door blijven praten over de film en huiselijk geweld in het algemeen. Daarom is in sommige gevallen een tweede bijeenkomst georganiseerd. De deelnemers zijn door centrale contactpersonen en persoonlijke uitnodigingen geattendeerd op de voorlichting. Dit blijkt een succesvolle manier van werven.

Van elke voorlichtingsbijeenkomst wordt een evaluatieverslag gemaakt door de voorlichter. In deze evaluatie komt onder meer de samenstelling van de groep, reacties op de film en besproken thema's aan bod. Tevens kan de voorlichter in de evaluatie aangeven hoe de bijeenkomst is verlopen en of op bepaalde vlakken extra of andere ondersteuning gewenst is.

TRAININGEN

TransAct heeft, in opdracht van Stichting Kezban de tweedaagse training 'Bespreekbaar maken van huiselijk geweld binnen Turkse en Marokkaanse mannen- en vrouwengroepen' ontwikkeld. De training is gegeven bij TransAct en gericht op het geven van voorlichting over huiselijk geweld in de Turkse en Marokkaanse gemeenschap. Trainers waren 2 bestuursleden van Stichting Kezban en twee beleidsmedewerkers van TransAct.

De training is vier keer uitgezet, maar slechts drie keer gegeven; in april, mei en november. Door te weinig deelnemers kon de training in september helaas niet doorgaan. De training is gevolgd door de twaalf voorlichters van Stichting Kezban en 23 multiculturele deelnemers van externe organisaties, voornamelijk uit het maatschappelijk werk.

Alle drie de trainingen zijn geëvalueerd en daar kwamen een tweetal belangrijke leerpunten uit naar boven:

1. Doordat de training onder een 'open aanbod' viel, kon iedere belangstellende zich aanmelden. Resultaat hiervan was dat in de eerste twee trainingen een behoorlijk niveaoverschil ontstond; van deelnemers die nauwelijks iets wisten over huiselijk geweld tot deelnemers die al jaren in het veld met het onderwerp werkten. Het verschil in niveau is bij de training in november getracht te minimaliseren door bij aanmelding na te gaan (d.m.v. een vragenlijst) in hoeverre de deelnemer met de materie bekend is. Tevens werd in de folder meer aandacht gegeven aan de selectie van de deelnemers door expliciet te werven voor a) organisaties actief in aanpak van huiselijk geweld die voorlichting willen gaan geven aan Turken en Marokkanen of b) voorlichters of consultants die reeds gezondheidsvoorlichting geven aan Turken en Marokkanen, maar nog onvoldoende weten over huiselijk geweld.
2. In twee trainingsdagen wordt veel theorie behandeld, terwijl bij de deelnemers juist behoefte is om praktijkvoorbeelden te oefenen. In de training was hiervoor één ochtend ingepland, maar dit bleek niet voldoende. Een vervolgtraining zou hier meer aandacht op moeten vestigen. Ook zou het goed zijn deelnemers de kans te geven om mee te lopen met een ervaren voorlichter tijdens een bijeenkomst.

Na een uitvoerige belronde met uitgenodigde organisaties bleek dat de kosten van de training (€ 380,-) vooral voor allochtone (zelf)organisaties te hoog waren. Terwijl Stichting Kezban hen juist als primaire doelgroep beschouwt.

In november heeft Stichting Kezban dan ook een financiële bijdrage aan de training gegeven om toch nog zoveel mogelijk zelforganisaties over de streep te halen.

Ook kwam uit de belronde naar voren dat meerdere trainingen worden gegeven op het gebied van huiselijk geweld en allochtonen. Dit was voor Stichting Kezban een stimulans om in het tweede projectjaar te gaan kijken welke trainingen in Nederland zijn gericht op huiselijk geweld en allochtonen en of hier samenwerkingsverbanden in mogelijk zijn. Helaas is dit niet gelukt. Wel houdt Stichting Kezban de aanbeveling om aan te sluiten bij bestaande trainingen en daar waar mogelijk samenwerking tussen verschillende organisaties te stimuleren, zodat de zelforganisaties die de training juist nodig hebben, deze ook kunnen betalen en volgen.

SUBPROJECTEN

Om continuïteit te garanderen van de voorlichtingsbijeenkomsten is in 2005 een start gemaakt met het opzetten van subprojecten. Lokale organisaties, die meer dan één bijeenkomst willen organiseren en voor een bredere doelgroep, kunnen met ondersteuning van Stichting Kezban, subsidie aanvragen bij het Oranje Fonds.

Het initiatief voor het opzetten van een subproject ligt bij een allochtone zelforganisatie of de coördinator van Stichting Kezban. Een allochtone zelforganisatie kan Stichting Kezban benaderen voor hulp bij het schrijven van een projectplan, de begroting en het invullen van de subsidieaanvraag. Tevens kan Stichting Kezban advies geven over de opzet en inhoud van de voorlichtingsbijeenkomsten. De coördinator zal het initiatief nemen voor een subproject als ze merkt dat een bepaalde zelforganisatie behoefte heeft aan blijvende voorlichtingsbijeenkomsten, maar niet de middelen heeft om dat te realiseren.

Stichting Kezban blijft gedurende de uitvoering van het subproject contact houden met de betreffende zelforganisatie om een goed beeld te krijgen van de uitwerking, advies te geven indien nodig en ondersteuning te bieden bij het maken van evaluatieverslagen of een vervolgprojectplan.

In 2006 is tevens een aantal keren ondersteuning geboden in het aanvragen van subsidie bij provincie, gemeente of deelraden. Dit op verzoek van de betreffende organisaties zelf.

Hieronder vindt u een overzicht van de afgesloten, lopende en subprojecten in ontwikkeling.

'Afgesloten' subprojecten (april 2005 – juni 2006)

- **Stichting YanYana, Amsterdam Noord**

Het project 'Voorlichting huiselijk geweld binnen de Turkse gemeenschap in Amsterdam Noord' mag 10 huiskamerbijeenkomsten op haar naam schrijven. Deze bijeenkomsten zijn begeleid door twee voorlichters, die getraind zijn door Stichting Kezban en TransAct. Per bijeenkomst waren gemiddeld 8 tot 12 vrouwen in de leeftijd van 30-55 jaar aanwezig. Het onderwerp bleek moeilijk bespreekbaar. Veel vrouwen durfden niet goed open te praten. Niettemin zijn wel een aantal hulpvragen naar boven gekomen. Naast de huiskamerbijeenkomsten zijn twee grote bijeenkomsten georganiseerd.

1. Een voorlichtingsdag voor Turkse vrouwen. Met 40 deelnemers is de film 'Als ik háár was' bekeken en gediscussieerd over de vragen 'is huiselijk geweld normaal' en 'wat is de ervaring van de aanwezige vrouwen met huiselijk geweld'. Uit dit samenzijn bleek dat veel behoefte aanwezig is om feitelijke kennis rondom huiselijk geweld.

2. Een voorlichtingsdag voor Turkse mannen. Met 50 deelnemers naar de film gekeken. Opvallend was dat de mannen heel anders op de film reageerden dan de vrouwen. Alsof ze een speelfilm aan het kijken waren. Ook durfden de mannen niet openlijk te praten over huiselijk geweld binnen hun eigen familie, wel gevallen die bekend waren bij vrienden. Een ander opvallend kenmerk was dat de mannen na de bijeenkomst tijdens het informele samenzijn veel makkelijker over hun gevoelens durfden te praten.

Stichting YanYana onderzoekt de behoefte en kansen om het project te vervolgen.

- **KNCCA (Koerdisch Nederlands Cultureel Centrum Amsterdam)**

In het project 'Voorlichting huiselijk geweld binnen de Koerdische gemeenschap in Amsterdam' zijn 1 startbijeenkomst, 10 huiskamerbijeenkomsten, 10 mannenpraatgroepen, en twee slotbijeenkomsten georganiseerd.

De startbijeenkomst had tot doel om het project onder de doelgroep te promoten en om de eerste discussie op gang te brengen. Tegelijk werd een begin gemaakt met het werven van

gastvrouwen voor de huiskamerbijeenkomsten en deelnemers voor de mannenpraatgroepen.

De huiskamerbijeenkomsten zijn 1 keer in de maand op wisselende avonden gehouden. De gemiddelde opkomst lag op 8 tot 12 vrouwen per bijeenkomst. De afhankelijke verblijfsvergunning en religie worden door de vrouwen als grootste problemen om huiselijk geweld een halt toe te roepen. De drempel om aangifte te doen blijft hoog en vraagt om meer toegankelijkheid naar, maar ook van de politie.

Iedere derde donderdag van de maand kwam de mannenpraatgroep bijeen. De mannen werden in de loop van de praatgroep steeds gemotiveerder om over huiselijk geweld te praten, vooral omdat ze merkten dat de vrouwen ook bezig waren met de problematiek. Aan het eind van het project is een bijeenkomst georganiseerd voor de eigen achterban en mensen uit de buurt én een bijeenkomst voor externe organisaties. Uit deze bijeenkomsten kwam veel begrip en nieuwsgierigheid naar het onderwerp naar boven. Het KNCCA bekijkt momenteel de mogelijkheden voor een vervolgproject.

Lopende subprojecten

- **Allochtonen Platform Den Bosch**

Het subproject heeft als doel het opleiden van medewerkers van verschillende migrantenorganisaties tot voorlichters die huiselijk geweld bespreekbaar kunnen maken in allochtone kringen in 's-Hertogenbosch.

Vanuit Palet wordt ondersteuning gegeven aan migrantenorganisaties in het Allochtonen Platform Huiselijk Geweld 's-Hertogenbosch. De volgende stichtingen zijn hierbij betrokken: het OKC – Dubbel en Dwars, de Somalische Vereniging, de Surinaamse Stichting WSH, Nuyn Libi, de Spaanse Vereniging, de Turkse vereniging, het Marokkaans Platform en de Antilliaanse, Arubaanse Vereniging.

Begin 2006 hebben 7 medewerkers van deze organisaties een training gevolgd over huiselijk geweld en de te gebruiken methodieken.

De betrokken organisaties houden gezamenlijke of individuele bijeenkomsten om huiselijk geweld bespreekbaar te maken. Zo is tweemaal een toneelstuk opgevoerd voor een islamitische school, apart voor mannen en vrouwen. Ook zijn themabijeenkomsten gehouden onder Antilliaanse mannengroepen.

Per bijeenkomst wordt bekeken welke doelgroep wordt aangeschreven en welke instellingen hier input aan geven: AMK, politie, vrouwenopvang, etc.

Subprojecten in ontwikkeling

- **Marokkaanse vrouwenorganisatie Al Amal, Utrecht**

Met vrouwenorganisatie Al Amal in Utrecht is in 2005 een projectplan opgesteld. Wegens omstandigheden is dit plan niet ingediend voor subsidie. Al Amal heeft aangegeven voor het einde van dit jaar alsnog een aanvraag te willen indienen en het projectplan op de actualiteit te willen herschrijven waar nodig.

- **Moedercentrum 'De Koffiepot', Den Haag**

Na diverse voorlichtingen van Stichting Kezban bij het moedercentrum, is daar in samenwerking met onder meer Stichting Wende, GGD Den Haag en het IND, dit najaar een pilot-project gestart. Gedurende 6 weken krijgt dezelfde groep (van gemiddeld 20 vrouwen) vrouwen die het moedercentrum bezoeken voorlichting over huiselijk geweld, immigratievraagstukken en gezondheid. Het IND heeft gratis medewerking verleend en was

onder de indruk van de praktijkverhalen van de vrouwen. "Totaal een andere realiteit dan wanneer je de zaken op papier te zien krijgt en daarover moet beslissen." De uitvoerende voorlichtster is werkzaam voor Stichting Kezban, maar ook als allochtoon zorgconsulent voor de GGD Den Haag. Het pilot-project is zo succesvol dat ze overal in Den Haag uitgevoerd zou kunnen worden. De wens is wel om de bijeenkomsten te versterken met een weerbaarheidstraining. In beginsel zou dit gaan om een 'train-de-trainer' cursus om de kennis in huis te halen. Met Stichting Kezban wordt gekeken om voor dit project subsidie aan te vragen om het vervolg zeker te stellen.

- **Stichting Lelie, Flevoland**

Met een kleine startsubsidie van de gemeente Lelystad heeft Stichting Lelie getracht om in september een provinciale bijeenkomst te organiseren als startschot voor een project om huiselijk geweld bespreekbaar te maken binnen de Turkse gemeenschap in Flevoland. De startbijeenkomst is wegens locatieproblemen uitgesteld tot in december. Om het idee na de start ook daadwerkelijk vorm te kunnen geven, heeft Stichting Lelie, met behulp van Stichting Kezban, subsidie aangevraagd bij het Oranje Fonds.

Eigen initiatief

Er gebeurt veel op lokaal gebied om huiselijk geweld bespreekbaar te maken. Hieronder een aantal organisaties/instellingen die zelf het initiatief hebben genomen om in hun eigen stad aan de slag te gaan met voorlichtingsbijeenkomsten. Stichting Kezban heeft aangegeven beschikbaar te zijn voor advies en ondersteuning.

- **Welzijnsorganisatie Kern8, Alkmaar**

Op 8 maart heeft Stichting Kezban in Alkmaar een Lagerhuis Debat bijgewoond met als thema huiselijk geweld. Bij de bijeenkomst waren zo'n twintig lokale organisaties aanwezig om te praten over hun rol voor slachtoffers en daders van huiselijk geweld. Uit die bijeenkomst bleek dat elke organisatie de zaken wel op orde had, maar dat aan onderlinge afstemming en het bereiken van de burgers in Alkmaar nog wel het nodige gedaan kon worden. Samen met Stichting Kezban heeft de initiatiefneemster bekeken of een subproject tot stand zou kunnen komen in Alkmaar. Afgelopen september heeft zij daarom nogmaals een bijeenkomst met dezelfde organisaties belegd om te kijken of deze behoefte gedeeld werd. Uit deze bijeenkomst is gebleken dat de organisaties vooral behoefte hebben aan voorlichting over de aanpak van huiselijk geweld. Het FIOM in Alkmaar heeft aangegeven op dit terrein voorlichting en bijscholing te kunnen geven. Welzijnsorganisatie Kern8 blijft voorlichting geven aan de bewoners.

- **Stadsdeel Bos en Lommer, Amsterdam**

In het stadsdeel Bos en Lommer wordt de aanpak van huiselijk geweld vanuit verschillende disciplines opgepakt. Op 6 december 2005 is een congres georganiseerd over een samenhangende aanpak en het bespreekbaar maken van huiselijk geweld voor mannen, vrouwen én jongeren. Bij dit congres waren lokale, stedelijke en landelijke partners betrokken. Stichting Kezban verzorgde de workshop 'Zwijgen is zilver, spreken is goud'. Het stadsdeel is dus al enige tijd actief op het gebied van huiselijk geweld.

- **Gemeente Hengelo.**

Naar aanleiding van contact rondom de evaluatie van de voorlichtingsmethodiek, reageerde de gemeente Hengelo:

"In Hengelo zijn wij onlangs gestart met een project voor allochtone vrouwen, gericht op informatie en bewustwording m.b.t. het thema huiselijk geweld.

In een periode van 2 jaar krijgen 17 vrouwengroepen, bestaande uit ca. 15 Islamitische of Suryoye vrouwen, informatie over het onderwerp. De groepsleiding bestaat uit voorlichtsters

Eigen Taal en Cultuur, in dienst van de stichting SCALA. Het project is een samenwerking tussen onze gemeente, de stichting SCALA (welzijn/opbouwwerk) en het Steunpunt Minderheden Overijssel. Op termijn gaan we ook nadenken over de manier waarop we allochtone mannen bij het onderwerp kunnen betrekken.”

- **Het toneelstuk ‘Shakti’**

Om huiselijk geweld bespreekbaar te maken in haar eigen Hindoestaanse gemeenschap, werd door een particuliere initiatiefneemster het toneelstuk ‘Shakti’. Het toneelstuk maakt geweld in een relatie en geweld binnen het gezin zichtbaar. Ook wordt aandacht gegeven aan de hulpmogelijkheden. Na de opvoering wordt tijd ingepland voor discussie. Samen met Stichting Kezban zijn discussievraagstukken opgesteld, die aansluiten op de thema’s die voorkomen in het toneelstuk.

De première vond begin april 2006 plaats en wakkerde gelijk de discussie aan. Door een oudere man uit het publiek werd aangegeven dat het stuk gebaseerd is op hoe het vroeger was, waarop een jonge vrouw reageerde door te stellen dat de situatie nog steeds zo is, alleen dat niemand hierover wil en mag praten.

Het toneelstuk is inmiddels meerdere keren opgevoerd en sluit goed aan bij de belevingswereld van de Hindoestaanse gemeenschap.

REGIONALE BIJEENKOMSTEN

In november en december 2005 zijn drie regionale bijeenkomsten georganiseerd om de voorlichtingsmethodiek van Stichting Kezban te presenteren en te evalueren.

De bijeenkomsten waren bestemd voor

- zelforganisaties, belangengroepen en personen met een sleutelfunctie in Turkse en Marokkaanse gemeenschappen, die het taboe rondom huiselijk geweld willen doorbreken
- politie, voorlichters en hulpverleners die werken met Marokkaanse of Turkse slachtoffers en daders én voorlichting willen geven over huiselijk geweld
- beleidsmakers, gemeenteambtenaren en andere experts op het gebied van huiselijk geweld in allochtone kringen.

Elke bijeenkomst behandelde een specifiek thema:

- Utrecht (11 november) - in samenwerking met Stichting Turkse Vrouwen Utrecht
Bespreekbaar maken van huiselijk geweld in allochtone kringen
- Den Haag (28 november)
Ketenaanpak bij huiselijk geweld
- Tilburg (1 december) – in samenwerking met Palet.
Wettelijk kader inzake huiselijk geweld

Belangrijkste conclusies uit de bijeenkomsten zijn:

1. De voorlichtingsmethodiek sluit voldoende aan bij de behoeftes in het werkveld, aangezien het een middel is om een voorlichtingsbijeenkomst in te richten. Organisaties en instellingen hechten veel waarde aan een eigen invulling en dat kan met deze methodiek.
2. De methodiek kan naar eigen wens worden gebruikt. De ene organisatie laat bijvoorbeeld de film per thema zien, de andere organisatie in zijn geheel. Ook de discussies daarna hoeven niet te verlopen zoals het handboek dit aangeeft. De methodiek vormt hier dus een belangrijke richtlijn, maar geen ijzeren wet.
3. Het belangrijkste knelpunt dat naar boven kwam bij het gebruiken van de methodiek is het gebrek aan kennis als het gaat om de afhankelijke verblijfsvergunning. Het is dan ook zeer belangrijk dat Stichting Kezban op de hoogte blijft van de actuele ontwikkelingen op dit gebied.
4. Nazorg wordt aangegeven als een zeer essentieel element in de voorlichting. Stichting Kezban zou nog meer samenwerking aan kunnen gaan met organisaties als de steun- en meldpunten huiselijk geweld en maatschappelijk werk.

Voor geïnteresseerden is het totaalverslag van deze regionale bijeenkomsten tot en met eind december kosteloos op te vragen bij de coördinator van Stichting Kezban.

VOORLICHTINGSMETHODIEK IN GEBRUIK

Een van de belangrijkste redenen voor het starten van dit project was om de, in samenwerking met TransAct, ontwikkelde voorlichtingsmethodiek te implementeren in de Turkse en Marokkaanse gemeenschap.

Hieronder vindt u daarvan verslag. Als eerste de meer praktische kant van verkoop en distributie. Vervolgens de resultaten van het gebruik intern en extern.

Verkoop en distributie

Onderstaande tabel laat de verkoopcijfers van de film zien sinds de presentatie van de film in 2004. Stichting Kezban is tevreden over de verkoop gedurende de projectjaren.

Te zien is dat steeds meer organisaties kiezen voor een dvd om zo alle versies van de film in een keer te kunnen gebruiken. Organisaties die kiezen voor een VHS, nemen de versie die het meest geschikt is voor hun eigen achterban/doelgroep.

Stichting Kezban heeft zelf een klein voorraad in beheer om ter inzage uit te lenen of om zelf te gebruiken bij voorlichtingen of presentaties.

Verkoopcijfers van TransAct

	VHS Turks	VHS Arabisch	VHS Berbers	VHS NL	DVD
1 feb 2004 – 1 feb 2005	71	63	20	47	56
1 feb 2005 – 1 feb 2006	12	14	10	15	36
1 feb 2006 – 1 nov 2006	3	3	3	12	25
Totaal	86	80	33	74	117

De film wordt altijd geleverd met het handboek en een aantal kleine (aankondiging)posters. De totale distributie wordt, in opdracht van Stichting Kezban, verzorgd door TransAct.

Gebruik door eigen voorlichters

De meeste voorlichters van Stichting Kezban gebruiken de film 'Als ik háár was' als start van de bijeenkomst om de discussie over huiselijk geweld op gang te brengen. De film wordt altijd ingeleid door eerst iets te vertellen over het ontstaan van Stichting Kezban en feitelijkheden rondom huiselijk geweld. Ook wordt de deelnemers verteld dat in de film schokkende en emotionele taferelen te zien zijn. Sommige voorlichters geven de voorkeur aan het gebruik van een andere film, zoals 'Laat ze vliegen'. Met name mannelijke deelnemers bieden nogal eens weerstand tegen de 'Kezban' film, doordat de man als stereotype dader wordt afgeschilderd. Afhankelijk van de achtergrond en wensen van de deelnemersgroep kiest de voorlichter om al dan niet de eigen of een andere film te gebruiken.

Over het algemeen wordt de methodiek gebruikt voor eigen doelgroep: de Turkse en Marokkaanse gemeenschap. Een aantal keren is de film ook voor andere doelgroepen gebruikt en hier was geen verschil te merken in de (emotionele) reacties en goed bruikbaar in aanloop naar discussie.

Naar mate de voorlichters meer bijeenkomsten begeleiden, gebruiken zij minder het handboek. Een aantal leest de themabladen door ter voorbereiding. Veelal merken de voorlichters dat elke bijeenkomst weer een beroep doet op hun improvisatievermogen. Vaak lopen de bijeenkomsten anders dan gepland. De film bevat zoveel thema's en discussiepunten, dat het heel erg verschilt welke onderwerpen belangrijk gevonden worden om te bespreken.

De ervaringen in het gebruik van de methodiek door de eigen voorlichters komen verder grotendeels overeen met de reacties uit het externe werkveld, die hieronder worden besproken.

Enquête filmgebruik externe organisaties

In de zomer van 2005 is via de distributielijst van TransAct een evaluatieformulier verstuurd naar de kopers van de film. Dit evaluatieformulier is ook terug te vinden in het handboek, dat bij de film geleverd wordt. Belangrijkste doel van deze evaluatie was het testen van de bruikbaarheid van de film en de reacties van het werkveld.

(zie bijlage 2 voor het gebruikte evaluatieformulier)

Naast Stichting Kezban zijn veel meer organisaties die voorlichting geven over huiselijk geweld en niet alleen op landelijk niveau. Het is verassend om te merken hoeveel organisaties, die voornamelijk werken met Turkse en Marokkaanse mannen en vrouwen, de film 'Als ik háár was' in hun voorlichtingsbijeenkomst gebruiken. TransAct houdt een lijst bij van alle kopers, maar het is een behoorlijke klus om te achterhalen wat men tot op heden met de film heeft gedaan. Bij de een staat het in de kast als mogelijk gebruiksmiddel bij een toekomstige voorlichting of voor eigen medewerkers. De ander is de film gelijk gaan gebruiken na de lancering in januari 2004.

Aangezien ook mondelinge verhalen zijn binnengekomen, buiten de 'standaard' evaluatie, wordt hieronder zo goed mogelijk geprobeerd om de reacties weer te geven en daaruit voortvloeiende conclusies te trekken. De evaluatie wordt stapsgewijs doorgenomen. Bij het gebruik van de methodiek moet rekening gehouden worden met het verschil in doelgroep. Dit is enerzijds voornamelijk de Turkse en Marokkaanse gemeenschap en anderzijds medewerkers van (hulp)organisaties, overheidsinstellingen, e.d., die de film bekijken ter deskundighedsbevordering of ter kennismaking.

1. Deelnemers

De gemiddelde voorlichtingsbijeenkomst kent zo'n 15 deelnemers. Het werkt het prettigst om met maximaal 20 deelnemers een bijeenkomst te houden. Met aanzienlijk meer deelnemers is het moeilijk diep in te gaan op de thema's uit de film, omdat niet voldoende aandacht geschonken kan worden aan individuele verhalen. Het wordt dan eerder een informatiebijeenkomst.

Een groot deel van de deelnemers wordt persoonlijk uitgenodigd voor de bijeenkomst of er wordt gebruik gemaakt van een aankondigingposter in een bekende ruimte voor de deelnemers. Op deze poster wordt vaak een breder kader vermeld over de inhoud van de voorlichting; relaties, opvoeding, gezin, immigratie, e.d.

Vaak wordt een voorlichting ingebed in een bestaand activiteitenrooster. De deelnemers zijn dan al aanwezig, alleen krijgen een voorlichting i.p.v. een activiteit. Dit wordt van tevoren dan wel gecommuniceerd.

Voor niet alle organisaties is het makkelijk om deelnemers bij elkaar te krijgen en is behoefte aan advies en goede ideeën van andere succesvolle wervingen:

"Het is moeilijk om Marokkaanse vrouwen te bereiken, we hadden graag meer opkomst gehad."

Andere organisaties geven aan juist te werken via een contactpersoon die bekend is bij de vrouwen om zo een eerste stukje veiligheid te creëren. Ook herkennen organisaties dat de eerste voorlichting de hoogste drempel is. Als de deelnemers de voorlichting als prettig en vertrouwd hebben ervaren, volgen makkelijk andere groepen.

De meeste deelnemers zijn vrouwen van Turkse of Marokkaanse afkomst. In mindere mate wordt met de film voorlichting gegeven aan mannen en andere etnische groepen of gemengde groepen. Ook wordt de film gebruikt als deskundigheidsbevordering voor de hulpverlening of overheidsinstellingen.

2. Bijeenkomst

“We hebben wel de film, maar organiseren zelf geen bijeenkomsten. VETC’ers gebruiken de film wel en velen zijn positief. Een enkeling vindt de film te confronterend (vaak juist ‘westerse’ collega’s).”

Bijeenkomsten voor de doelgroep worden gehouden op zoveel mogelijk laagdrempelige toegangsplekken: buurthuizen, moedercentra, moskeeën, activiteitencentra, huiskamers, etc.

Vaak is er behoefte aan een vervolg op de eerste bijeenkomst om bepaalde thema’s verder uit te diepen. Het gebeurt ook dat de bijeenkomst over huiselijk geweld één is in een reeks van voorlichtingen over gezondheid, opvoeding of immigratie.

“Bij beide voorlichtingen ontstond een levendige discussie met aanknopingspunten voor vervolgsessies en naar boven komende hulpvragen.

Met de Marokkaanse groep (conservatief en één grote familieclan) hebben we eerst een voorbereidende bijeenkomst gehouden.”

Een bijeenkomst bij een organisatie voor deskundigheidsbevordering neemt gemiddeld anderhalf tot twee uur in beslag en bestaat uit het laten zien van de film en doorpraten over de knelpunten en vragen waar de organisatie zelf mee te maken heeft.

“We hebben de film bekeken met als achtergrond gezamenlijk kennis te nemen van huiselijk geweld in allochtone kring. De groep bestond alleen uit professionals, die al langere tijd hiermee bezig zijn.”

“De film is vertoond aan maatschappelijk werkers, jongerenwerkers en andere begeleiders in het kader van preventie (primair, secundair en tertiair) van huiselijk geweld.”

Niet alle organisaties zijn tevreden over de duur van de bijeenkomst. Vaak gaan de gesprekken zo voortvarend van start, dat er tijd te kort is om verschillende thema’s te bespreken of verhalen, gedachten en ideeën uit te diepen. Een strakke tijdsplanning is moeilijk te maken, omdat de deelnemers impulsief reageren op wat besproken wordt en daardoor soms maar een bepaald thema uit de film aan bod komt. Niettemin is een voorlichtingsbijeenkomst vaak gebonden aan een vast tijdsbestek. Het is dan aan de begeleider om te zorgen dat in de bijeenkomst in ieder geval de belangrijkste elementen, zoals de sociale kaart, aan bod komen.

“Het programma was te strak gepland voor de doelgroep.”

“Er waren toch cursisten die eerder weg moesten dan de tijd die vooraf duidelijk was afgesproken.”

3. Nazorg

Nazorg is een van de belangrijkste aspecten binnen een voorlichtingsbijeenkomst. Veel organisaties besteden hier dan ook voldoende aandacht aan. Nazorg wordt geregeld via de betrokken instelling, door het inschakelen van een vaste begeleider en ronddelen van een sociale kaart met telefoonnummers en adressen van (lokale) organisaties die op de hoogte zijn en hulp kunnen bieden. Ook wordt tijdens de bijeenkomst voldoende tijd gepland om met de deelnemers na te praten en te evalueren. Erg gewaardeerd wordt het direct betrekken van een maatschappelijk werker in de bijeenkomst.

“Goede vorm om deelraadsleden over ‘Geweld Achter de Voordeur’ te informeren. Aanbeveling om plaatselijke maatschappelijke organisaties begeleiding te vragen voor thema-avonden.”

4. Aansluiten bij verwachtingen

De meeste organisaties bekijken eerst zelf de film alvorens het te laten zien aan hun achterban. Daardoor kunnen de deelnemers beter voorbereid worden en weten de begeleiders van de bijeenkomst wanneer de deelnemers heftig of geëmotioneerd kunnen gaan reageren.

“Het is voor de vrouwen erg moeilijk erover te spreken terwijl de emoties zichtbaar hoog opliepen.”

De verwachtingen van de film komen niet altijd overeen met de verwachtingen die je van tevoren kan hebben bij een bepaalde groep deelnemers. Het vereist enig improvisatietalent en aanpassingsvermogen. Soms reageren de deelnemers onverwacht geschokt, boos of onbegrijpend. Daar moet de begeleider op in kunnen spelen.

“De deelnemers waren geraakt en het leverde genoeg stop op voor een gesprek.”

“Men vindt de film zeer confronterend, maar wel net kunnen.”

5. Inhoud film

Herkenbaarheid

“De film was helder en sloot aan bij de beleving van de vrouwen. Prima middel om een gesprek op gang te krijgen. Zet veel vrouwen aan het denken. Het praten in een groep hierover is nieuw, de herkenbaarheid op zich is al een ervaring.”

De film brengt voor de doelgroep op veel vlakken herkenbaarheid met zich mee. Deze herkenbaarheid is zichtbaar door de reacties van de deelnemers tijdens de film: hard lachen, tegen elkaar fluisteren, naar beneden kijken, schelden en boos worden.

“Vooral de tussenstukjes met interviews van slachtoffers waren voor sommigen griezelig herkenbaar. Ook de koffiehuis-scène leek iedereen te herkennen. Andere stukjes vonden jongere vrouwen ouderwets: b.v. rol van de schoonmoeder.”

De algemene ervaring is dat de film soms zeer confronterend kan zijn. Dat geven ook deelnemers aan die zelf geen ervaring hebben met huiselijk geweld.

In een aantal evaluaties werd aangegeven dat de film niet tot nauwelijks herkenbaar was. *“De aanwezige cursisten herkenden weinig uit de film. Er was maar 1 cursist, die in de naaste omgeving wel eens met huiselijk geweld te maken had.”*

Kritiek

“De film stopt waar de echte problematiek pas begint” is een veel gehoord punt van kritiek.

“Het eind van de film riep bij een aantal deelnemers weerstand op: is het naar de kapper gaan een vorm van emancipatie? Is het dat waar we naar streven? De vrouw is nog even geïsoleerd en dat haar man opgepakt wordt, is niet een oplossing van het probleem.”

Een ander kritiekpunt komt vooral van de deelnemers zelf. Men vindt de film een te vertekend beeld geven van de werkelijkheid.

“De man wordt neergezet als dader en slechterik, de schoonmoeder als bemoeial en de vrouw als te losbandig. Dat is niet reëel.”

“De mishandelende partner in deze film is werkeloos en zit voornamelijk in het koffiehuis en te gokken. Hij heeft psychische problemen. Dit geeft een negatief beeld en is een uitzonderingssituatie.”

Nieuwe inzichten

Tijdens de film en in de discussie daarna zijn de volgende nieuwe inzichten gesignaleerd:

“Dat psychisch en seksueel geweld ook geweld kan zijn, de rol van de schoonmoeder en de taak van de vrouwen als opvoeders van hun zonen en dochters.”

“Rol van de vrouw als opvoeder en welke kleine stapjes mishandelde vrouwen kunnen helpen.”

“De vrouwen vonden wel er- en herkenningen, echter hun gevoel van machteloosheid werd ook duidelijk.”

“Men noemt telkens weer wat niet kan en is niet instaat zicht te verdiepen in wat wel kan en wat de eigen bijdrage daaraan is.”

6. Eigen bijdrage als voorlichter/begeleider

Onder dit stukje evaluatie wordt verstaan waar je als voorlichter tevreden mee was en waar je de volgende keer meer aandacht aan wilt besteden of meer training op nodig hebt.

Tevreden

Veel voorlichters hebben uit hun eigen professie (veel) ervaring met het onderwerp en het leiden van discussies. Voorlichters die de taal niet spreken, zorgen voor begeleiding van mensen uit de betreffende taal en cultuur.

“Voor de begeleiding heb ik anderen ingeschakeld, die ook de taal van de deelnemers spraken. Zij waren onmisbaar, voelden wanneer de discussie een stap verder kon en wanneer niet.”

“Ik spreek de Turkse taal niet. Er wordt dus veel vertaald voor elkaar dit neemt tijd maar geeft ook wel ruimte voor reacties.”

Aandacht nodig

Een van de punten die nog veel aandacht nodig heeft is meer kennis en ervaring over de cultuur, leefwijze en achtergrond van de Turkse en Marokkaanse deelnemers. Deze kennis

en ervaring lopen niet gelijk met de aanpak van huiselijk geweld in het algemeen; specifieke kenmerken uit verschillende culturen die noodzakelijk zijn als achtergrondinformatie voor een goede voorlichting of hulpverlening vormen geen integraal onderdeel van het leertraject.

“Het heeft met wel moeite gekost om hulpverleners met kennis van taal en culturele achtergrond van de groep te vinden voor de bijeenkomst en nazorg. Jammer dat nog een schrijnen tekort aan deze mensen is, al wordt daar wel aan gewerkt. Het gebruik van de juiste taal en culturele achtergrond is voor het behandelen van dit onderwerp onmisbaar.”

“Aandacht t.a.v. exacte bruikbaarheid voor maatschappelijk werkers en andere hulpverleners die te maken hebben met individuele cliënten, die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of potentiële slachtoffers.”

Andere aandachtspunten die naar voren zijn gebracht:

“Het niveau Nederlands bij de deelnemers is soms ontoereikend om zo’n onderwerp te bespreken voor Nederlandse voorlichters.”

“De deelnemers moeten van tevoren verwittigd worden over de confronterende beelden.”

“Vrouwen die minder mondig zijn meer bij de discussie betrekken.”

7. Sterke kanten methodiek

Een van de meest sterke kanten van de methodiek blijkt de geschiktheid van de film als aanleiding voor een discussie over (taboes rondom) huiselijk geweld. In de film komen voldoende herkenbare thema’s aan bod, die een bijeenkomst op zichzelf zouden vullen: tegenstellingen geboorteland – nieuw land (immigratie) en posities binnen de familie.

“Het zet vrouwen aan tot nadenken over de rolverdeling tussen mannen en vrouwen en of ze tevreden zijn met de verdeling.”

Ondanks de Turkse en Marokkaanse versie van de film, hebben een aantal organisaties goede ervaringen met het gebruik van de film bij diverse soorten groepen. Daar komt nogmaals naar voren dat de film een middel is om discussie op gang te brengen.

“De afwisseling tussen gesproken en gespeelde stukken sloeg aan.”

8. Gemist in methodiek

Zoals al is aangegeven in de evaluatie van de film zelf (zie kopje ‘kritiek’) wordt ook bij ‘gemist in de methodiek’ aangegeven dat men meer richtlijnen voor hulpverlening in de methodiek wenselijk is. De voorlichters zouden informatie uit de methodiek moeten kunnen halen over juridische gevolgen, wat is en doet de vrouwenopvang, wat zijn de mogelijkheden voor bemiddeling én therapie. Belangrijk gemis is ook de daderhulpverlening. Wat gebeurt met de man nadat hij is opgepakt en welke gevolgen heeft dit voor het huwelijk en voor zijn vrouw?

“Wat in de film door hulpverleners wordt gezegd was volgens de deelnemers beperkt. De mogelijkheden tot daderhulpverlening had volgens één van de deelnemers explicieter aan de orde kunnen komen. Hij gaf aan dat meer voorlichting hierover nodig is.”

“De film mist het aspect van ‘bemiddeling’, hetgeen bij ernstige huwelijksproblemen gebruikelijk is binnen de Marokkaanse gemeenschap. Bijvoorbeeld door de familie of een sleutelfiguur binnen de gemeenschap. Ook is het binnen de islamitische wetgeving nodig een mediator in te schakelen als men wil scheiden.”

Andere gemiste items in de methodiek:

“Jammer dat in de Turkse versie niet een hoogwaardigheidsbekleder zegt dat geweld volgens Islam niet mag.”

“Verklaring wát huiselijk geweld is. Waaróm men zo reageert.

1. dat het normaal is. 2. Dat het niets oplost. 3. Wat men beter kan doen. 4. Wat men kan doen als niets werkt.”

“In de Marokkaanse versie komt geen seksueel geweld voor, terwijl het wél nodig is om dit bespreekbaar te maken.”

9. Suggesties

“Misschien zou er meer info in kunnen over wat een vrouwenopvanghuis te bieden heeft; hoewel je er vanuit zou kunnen gaan dat de begeleider dat doet.”

“Een volgende film en handleiding specifiek richten op jonge vrouwen én mannen.”

“Meer info over financiële en juridische gevolgen.”

“Ideeën voor andere films: kindermishandeling, incest, uithuwelijking en meisjesbesnijdenis.”

“Concrete aanwijzingen voor hulpverleners, die (in)direct met huiselijk geweld van cliënten te maken hebben.”

“Meer aandacht voor nuance. Vooral bij Marokkanen meer aandacht voor de rol van de Islam.”

10. Overige opmerkingen

Een veel gehoorde reactie is dat het jammer is dat gebruik is gemaakt van een Berberse voice-over i.p.v. een daadwerkelijke vertaling in het Berbers. De voice-over vertelt gedurende de film wat er speelt. De deelnemers kunnen hierdoor echter (voor hen) essentiële dialogen missen tussen de hoofdrolspelers.

De vertalingen in de films spelen daarnaast niet altijd goed in op analfabetische deelnemers:

“Sommige stukken worden ondertiteld in het Turks, maar in de groep waren een aantal analfabetische vrouwen. Onderling ontstonden gesprekken en werd tussen elkaar gereageerd.”

Ook merkte een van de organisaties op om de deelnemers meer bewust te maken van wat in hun geboorteland afspeelt en hoe daar anno 2006 wordt omgegaan met huiselijk geweld:

“Neem voorbeelden uit geboorteland (resp. Marokko en Turkije. Daar is men veelal verder dan de emigranten hier. Laat deskundigen dáár de theorie uitleggen met interviews van slachtoffers die er zo overdenken als de huidige moderne opvattingen zijn.”

Leerpunten

Stichting Kezban is blij met de antwoorden uit het werkveld. Het is goed om te horen dat de film zorgt voor herkenbaarheid en veelvuldig gebruikt wordt voor verschillende groepen. Ook neemt de stichting de aanbevelingen en kritiek ter harte. Een nieuwe film vanuit Stichting Kezban behoort op dit moment niet tot de mogelijkheden. Wel zal de stichting aandacht besteden aan de toevoeging van hulpmogelijkheden aan de methodiek. Niet alleen een sociale kaart, deze is immers opgenomen in de handleiding, maar meer uitleg over hulpverlenende instanties en de juridische en financiële gevolgen na aangifte voor slachtoffer én dader.

FINANCIËN

Stichting Kezban is voor dit voorlichtingsproject financieel ondersteund door het Oranje Fonds (€75.000,- in 2005 en €75.000 in 2006) en de Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden (DCIM) van het Ministerie van Justitie (€20.900,- in 2005).

DCIM

De subsidie van DCIM komt voort uit het project 'Praten Doet Geen Pijn', waarin verschillende multiculturele organisaties hun methodieken en projecten delen, ten bate van het bespreekbaar maken van huiselijk geweld in de allochtone gemeenschap. De resultaten van het project zijn verwoord in de bundel 'Praten doet geen pijn – Handboek bespreekbaar maken huiselijk geweld in allochtone kring'. In dit handboek wordt onder meer de methodiek en het voorlichtingsproject van Stichting Kezban uitgebreid beschreven.

Met het toegekende bedrag van DCIM voor het voorlichtingsproject zijn onder meer het ontwikkelen van de training 'Bespreekbaar maken van huiselijk geweld in Turkse en Marokkaanse mannen- en vrouwengroepen', het trainen van de twaalf voorlichters en de drie regionale bijeenkomsten bekostigd.

Oranje Fonds

Stichting Kezban heeft begin 2004 een subsidieaanvraag gedaan bij het Oranje Fonds voor de financiering van het voorlichtingsproject, nadat de ontwikkelingsfase en presentatie van de voorlichtingsmethodiek achter de rug was. In juni van datzelfde jaar kende het Oranje Fonds het bovenstaande bedrag aan de stichting toe, waardoor in het najaar van 2004 begonnen kon worden met de voorbereidingen. Op 1 februari 2005 ging het voorlichtingsproject van start.

De subsidie van het Oranje Fonds is onder meer gebruikt voor het aanstellen van twee coördinatoren voor in totaal 32 uur per week en het activiteitenfonds, waarin in ieder geval de vrijwilligersvergoedingen van de voorlichters en andere onkosten, zoals reiskosten, uit zijn betaald.

In 2006 is het aantal diensturen terug gebracht naar 24, door het vertrek van een van de coördinatoren. Met name het activiteitenfonds is in de loop van het jaar flink uitgebreid, aangezien de voorlichtingsbijeenkomsten flink toenamen. Verder zijn de subsidiegelden besteed aan intervisies, extra training voor de voorlichters en het organiseren van de slotconferentie.

Bij deze wil Stichting Kezban nogmaals de subsidiegevers bedanken voor de financiële ondersteuning van het voorlichtingsproject!

HET VERVOLG IN 2007

Na twee succesvolle projectjaren ontstaat de vraag: waarom stoppen nu het balletje gaat rollen?

Stichting Kezban heeft geenszins de intentie om de voorlichtingsbijeenkomsten een halt toe te roepen. De behoefte aan voorlichting is namelijk niet projectgebonden en zal voorlopig blijven. Ook onze voorlichters hebben meer dan voldoende motivatie om door te gaan. Zij merken dat het taboe over huiselijk geweld aan het afbrokkelen is en willen die muur nog verder naar beneden halen.

Redelijk wat veranderingen hebben binnen Stichting Kezban plaatsgevonden. De oprichters van de stichting hebben aan het begin van het project reeds aangegeven op zoek te gaan naar vervangers om hun intensieve taken na 5 jaar hard werken waar te nemen. Nieuwe en enthousiaste bestuursleden zijn geworven en in 2006 aan de slag gegaan.

Een nieuw bestuur, nieuwe leden, brengen andere inzichten en wensen met zich mee. Aan hen de taak om na te denken over de komende jaren. Wat is de rol van Stichting Kezban anno 2006? Destijds is de stichting opgericht als actiegroep. Nu functioneert de stichting voornamelijk als aanjager van taboedoorbreking en helaas te vaak nog als brugfunctie tussen de hulpverlening en hun allochtone cliënten.

Op dit moment ontwikkelt het bestuur van Stichting Kezban een toekomstvisie waarin naar voren zal komen waar de stichting zich de komende jaren op wil en kan richten.

Wat zijn de huidige plannen voor volgend jaar?

In het vervolgplan voor 2007 staan punten centraal, die voortvloeien uit de leerervaringen van het huidige project.

- **Opzet van de voorlichtingsbijeenkomsten**
Minimale inzet wordt om een voorlichtingsbijeenkomst plus een terugkomdag te organiseren per groep.
- **Subprojecten**
Lopende subprojecten blijven volgen en de huidige ontwikkelingen ondersteunen en monitoren.
- **Doelgroep**
De prioriteit blijft liggen bij de Turkse en Marokkaanse gemeenschap. Aanvragen uit andere bevolkingsgroepen blijven echter van harte welkom.
Meer voorlichting voor jongeren is het streven. Bij deze groep begint het echte preventieve werk. Mogelijkheden worden gezocht in scholen, clubhuizen, moskeeën en andere ontmoetingscentra. Hiervoor zal samenwerking gezocht worden met jongerenorganisaties en jongerenwerkers.
- **Gebruik van meerdere methodieken**
Naast de eigen film 'Als ik haar was' krijgen de voorlichters training in het gebruik van meerdere methodieken, zodat zij de voorlichtingen nog meer op maat kunnen geven en beter kunnen aansluiten bij de behoeften en wensen van de deelnemers.
- **Deskundigheidsbevordering**
De ontwikkelingen rondom huiselijk geweld staan niet stil. Blijvende training en bijscholing zijn onmisbaar om op de hoogte te blijven van actuele gebeurtenissen, cijfers en methodieken. Tevens moeten de voorlichters de kans krijgen om de persoonlijke vaardigheden en knelpunten die het 'vak' met zich meebrengt onder de loep te houden en bij te schaven en te verstevigen waar nodig.
- **Intervisie**
In een voorlichtingsbijeenkomsten komen vaak heftige emoties en verhalen los. Het is noodzakelijk om de voorlichters een aantal malen per jaar een platform te bieden om

elkaar te ontmoeten en ervaringen met elkaar uit te wisselen. Deze intervisiebijeenkomsten worden begeleid door een bestuurslid of een trainer van een externe organisatie. Ook wordt de intervisie aangegrepen om een gast uit te nodigen, die vanuit zijn/haar vakgebied kan vertellen over huiselijk geweld.

Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk of deze plannen voor 2007 een doorgang zullen krijgen. Stichting Kezban houdt u op de hoogte van de vorderingen.

CONCLUSIE

Een project kent resultaten en leerervaringen. In dit eindverslag zijn alle elementen van het voorlichtingsproject 'Als ik háár was' verbonden aan een resultaat of leerervaring. Hieronder nogmaals concluderend:

Resultaten

- Een team van 12 Turkse en Marokkaanse voorlichters, getraind door Stichting Kezban en TransAct.
- Een kleine 70 bijeenkomsten begeleid met een bereik van meer dan 650 vrouwen en mannen uit voornamelijk de Turkse en Marokkaanse gemeenschap.
- 23 multiculturele trainers klaargestoomd om voorlichting te gaan geven binnen hun eigen achterban.
- 2 afgesloten, 1 lopende, 3 in ontwikkeling zijnde subprojecten en een selectie uit een aantal andere initiatieven die worden gevolgd en ondersteund waar nodig.
- Een blijvende verkoop van de film 'Als ik háár was'.
- Het gebruik van de voorlichtingsmethodiek geëvalueerd in 3 regionale bijeenkomsten en doormiddel van een enquêteformulier onder de kopers.
- Subsidie van twee prominente instanties: het Oranje Fonds en DCIM.
- Een opgesteld vervolgplan voor 2007.

Leerervaringen

- Het opzetten van voorlichtingsbijeenkomsten kost tijd en vraagt om een investering in het netwerk en leren kennen van de doelgroepen. Ook de bijeenkomsten zelf vragen om een intensieve voorbereiding door een begeleider die thuis is in het onderwerp en kennis heeft van de taal en cultuur of daarbij hulp krijgt.
- Trainingen bestemd voor allochtone zelforganisaties moeten qua prijs overeenkomen met het budget van deze doelgroep. Door meer samenwerking tussen deskundige organisaties zou een training opgezet kunnen worden, die hier aan kan voldoen.
- Het evalueren van de voorlichtingsmethodiek onder álle gebruikers is een onmogelijke opgave gebleken. Het is moeilijk te achterhalen welke organisaties de film gebruiken en de respons op de verstuurde evaluatieformulieren was minimaal.
- De voorlichtingsmethodiek uitbreiden op het aanbod van hulpinstanties. Meer aandacht moet worden besteed aan de mogelijkheden ná mishandeling en aangifte, zowel voor slachtoffer als dader.

Huiselijk geweld is een onmetelijk breed en complex probleem. Dit landelijk project om het geweld bespreekbaar te maken, vormt slechts een aanzet hiertoe. Dat er een vervolg wenselijk is, maakt dit eindverslag duidelijk. Op dit moment zijn zoveel elementen uit het project nog in uitvoering en ontwikkeling, dat het onmogelijk is te zeggen dat het project klaar is. Hopelijk zullen de bovenstaande resultaten en leerervaringen een voedingsbodem vormen voor een blijvende taboedoorbrekin